

24. "כל מעשיך בספר נכתבים"¹⁸⁴

אנו מבקשים "כתבנו בספר החיים". ב'פרקי אבות' מופיע הביטוי "וכל מעשיך בספר נכתבים"¹⁸⁵. לא מדובר בדין וחשבון העתיד-לבוא, אלא בדיקה מיידית. "נכתבים" בלשון הווה. קונטרול מתמיד. אבל יחד עם זה יש לשים לב שהגדרת הכתיבה היא "למען יעמדו ימים רבים"¹⁸⁶, כפי שנמצא בבבא בתרא¹⁸⁷. עד כדי כך ש"מגיד לאדם מה שחור"¹⁸⁸ – "אפילו שיחה קלה שאדם משיח עם אשתו, הן נכתבין על פנקסו"¹⁸⁹. ספר הדין והחשבון מקיף את כל חיי האדם.

ספר זה הוא ספרו של ריבוננו של-עולם. אבא ז"ל מזכיר את דברי חז"ל שספר זה הוא העולם-הבא: "משה רבנו בקש בלא שום תנאים: אם תשא חטאתם, ואם אין – מחני נא מספרך אשר כתבת", שהיא מסירות-נפש אפילו מעולם-הבא, כי הספר של הקדוש ברוך הוא הוא עוה"ב עצמו"¹⁹⁰. ספר הפיקוח האלוהי על העולם-הזה, הוא העולם-הבא. אנו נמצאים בעולם-הזה, הדומה לפרוזדור, לעומת העולם-הבא הדומה לטרקלין¹⁹¹. העולם-הבא נקרא עולם שכולו ארוך¹⁹². "למען יארכון ימך"¹⁹³ – "בעולם שכולו ארוך"¹⁹⁴. החיים הקצרים שבעולם-הזה המוגבל, הם הפרוזדור לנצח של העולם-הבא. אבל יש לזכור שהפרוזדור הוא הפרוזדור של הטרקלין¹⁹⁵. גם לחול של העולם-הזה יש ערך אלוהי, אם הוא מקושר בצורה נכונה לעולם-הבא¹⁹⁶. "כל מעשיך בספר נכתבים" – בספר האלוהי של עולם האמת, בהיותך מקשר את העולם-הזה עם העולם-הבא. הזכרנו קודם שרמז יש בשופר: "עורו ישנים משנתכם"¹⁹⁷, זאת אומרת, קשרו את סדר חייכם בעולם-הזה לעולם-הבא.

184. תשל"ו. 185. אבות ב א. 186. ירמיה לב יד. 187. בבא בתרא כב ב - כט א. 188. עמוס ד יג. 189. ויקרא רבה כו ז. 190. אגרות הראיה ב, עמ' קפט. שם בהערה 36 סקורות על-ידי רבנו. ועיין שיחות הרב צבי יהודה, שמות, כי תישא סדרה א סע' 17, עמ' 349. שם, ויקרא, שמיני סדרה א סע' 2, עמ' 60-62. שיחת רבנו ארבעים ושמונה מעלות של קנין תורה 2 סע' 68. מס' 23 אהבת כל האדם סע' 6. 191. אבות ד סז. 192. עיין שיחות הרב צבי יהודה, בראשית, בראשית סדרה א סע' 2, עמ' 64. 193. שמות כ יב. 194. חולין קמב א. קידושין לט ב. והעיר רבנו: "עיין הקדמה א' בנבירות ד' למהר"ל [עמ' 2: 'עולם הבא שנבדל מן העולם הזה אין בו נבואה... אמנם בתורה כתיב לרמו על עולם הבא דכתיב 'הארכת ימים' – לעולם שכולו ארוך, כי אריכות ימים אינו מעניין עולם הבא בלבד, רק שהוא הבטחה... שיחה לו אריכות ימים, לא יפסד, שאם מת מיתה טבעית לא נחשב מיתה שיחזור להיות חי... רק שיבטח שהנמצא בעולם הזה לא יפסד...". 195. "... כפרוזדור וטרקלין, כן העולם-הזה והעולם-הבא אינם שתי רשויות, שני עולמות נפרדים, אלא רשות אחת, רשות יחידו-של-עולם. שיעור קומה שלם ומשוכלל" מאמר רבנו, ניו של אילן, לנתיבות ישראל ב, עמ' קמד. 196. "לפיכך האור והטעם, הגדול והנשגב, הממלא את טרקלין העולם-הבא, הרי הוא חודר ושופע בכל מלוא הפרוזדור העולם-הזה..." שם עמ' קמג-קמה. 197. רמב"ם, הלכות תשובה ג ד.

25. הרמת החול אל הקודש¹⁹⁸

יש בספר זכריה ביטוי מיוחד בקשר למצב עליון של התרוממות חיי העולם-הזה אל הקודש של חיי העולם-הבא. שלמות הכהונה מתגלה בבגדי כהונה, ב"מראה כהן"¹⁹⁹. שיא הבגדים הוא הציץ שמרצה²⁰⁰ ומכפר²⁰¹, ועליו רשום "קדש לד"²⁰², "והיה על מצח אהרן... והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ד"²⁰³. בנביאים נמצאת הבטחה שבאחרית הימים תופיע קדושה אדירה עד כדי כך ש"ביום ההוא יהיה מצלות הסוס קדש לד"²⁰⁴. הקדושה תתפשט על החול, מהמצח של כוהן גדול עד למצילות הסוסים²⁰⁴.

26. "כמים לים מכסים"

במצב זה יתגלה "כי מלאה הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים"²⁰⁵. לכאורה, הביטוי "כמים לים מכסים" אינו מובן, שהרי המים הם הם הים. ובכן מי מכסה את מי? אלא שהמכסה והמתכסה הם אחד, וזה מה שנקרא מילוי. אז יהיה מצב של דבקות מוחלטת, של מילוי בדעת ד', בן הממלא והמתמלא הם אחד.

27. "מלאים מצוות כרמוך"

דוגמא דומה לזה: "אפילו ריקנין שבך מלאין מצוות כרמוך"²⁰⁶. לכאורה אין זה מובן: אם הם ריקנים, איך אפשר לומר תוך כדי דיבור שהם מלאים מצוות? על שאלה זו באה תשובת הגמרא: "כרמוך". לכאורה, רימון הוא כולו מלא גרעינים, ואין בו פרי כלל. אלא שאין בו פרי לחוד וגרעינים לחוד; הגרעינים הם המהווים בעצמם את הפרי. כך אפילו ריקנים שבישראל הם מלאים מצוות, מעצם תכונתם הפנימית, מעצם יצירתם של "עם זו יצרת לי"²⁰⁷, אפילו אם אין הדבר מתגלה בפועל. הממלא והמתמלא הם דבר אחד.

198. תשל"ו. 199. סדר העבודה בתפילת מוסף של יום-הכיפורים. 200. פסחים עז א. שם ב. פ ב. ועיין יומא ז א. משפט כהן סי' קמד עמ' שלא. אגרות הראיה ג, עמ' רעו. 201. "וציץ מכפר על עזות פנים" זבחים פח ב. 202. שמות כז לו. 203. שם שם לה. 204. "... אז הכל יתעלה למקורו הברך, העליון, ששם הוא התוכן האחדותי... ביום ההוא יהיה על מצלות הסוס קדש לד... כי הכל יעלה למדת הקודש א, עמ' ס. "... הרמת כל החול כולו אל הקודש, זאת היא מדת המעולים שבצדיקים, והמדה הצפויה לעולם בעתידו הנשגב, ביום ההוא יהיה על מצלות-הסוס קדש לד" שם ב, עמ' שיא. 205. ישעיה יא ט. 206. ברכות ז א. סנהדרין לו א. 207. ישעיה מג כא.

28. "תכתבו ותחתמו"

"תכתבו ותחתמו"²⁰⁸. הכתיבה מקבלת את ערכה השלם בחתימה, כמו שנאמר "ואכתב בספר ואחתם"²⁰⁹. הדין והחשבון על ערך המעשים מתברר בכתיבה ומופיע בשלמות עניינו בחתימה. הכתיבה מופיעה בראש-השנה שהוא יום הדין, "יום תחילת מעשיך"²¹⁰ במובן של בריאת גופו של עולם. אבל נשמתיותו של העולם הופיעה בניסן על-ידי יציאת מצרים²¹¹. יש מחלוקת ידועה בין רבי יהושע ורבי אליעזר אם העולם נברא בניסן או בתשרי²¹². מבחינתנו העולם החל בניסן. אמנם התכנים הקוסמולוגיים התחילו בתשרי, ואז הוא יום כתיבת הדין, וסיומו-חתימתו ביום-הכיפורים.

29. "ברוך המקום ברוך הוא"²¹³

"ברוך המקום ברוך הוא"²¹⁴. ריבוננו-של-עולם מתגלה במקום ויחד עם זה הוא מעל המקום, נעלם, בחינת "הוא"²¹⁵. רק מתוך הבנה זו אפשר לגשת לקרוא בשם ד'.

30. תורה משמים לארץ

התורה היא "חמדה גנוזה"²¹⁶ בשמים. תורה קדמה לעולם²¹⁷. היא נשמת העולם, סוד העולם. היא מגיעה אלינו לארץ על-ידי משה רבנו ש"קבל תורה מסיני"²¹⁸, אחרי מאבק מסובך²¹⁹. "בעלתי ההרה... ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי"²²⁰. אין זה דבר כל-כך פשוט ורגיל! אמנם ברידתו מן ההר "וירא את העגל ומחלת"²²¹. מזעזע! יש צורך בעצבים של ברזל כדי להחזיק מעמד במצב כזה. משה רבנו מגורש מן השמים. "לך רד, כי שחת עמך"²²². ידוע ביטוי של המהר"ל שגם לניסים יש סדר²²³. גם בדברים האלוהיים השמימיים יש

208. עיין ראש השנה טז ב. | 209. ירמיה לב י. | 210. תפילת ראש-השנה. | 211. "יציאת ישראל ממצרים תשאר לעד האביב של כל העולם כולו" מגד ירחים, מאמרי הראיה עמ' 501. | 212. ראש השנה י ב. ועיין מדבר שור, הדרוש הראשון, עמ' טז ואילך. | 213. תש"ס. | 214. הגדה של פסח. ועיין הגדה של פסח עם פירוש רבנו, עמ' 56-57. | 215. עיין נפש החיים שער ג' פרקים א-ד באריכות. "... ברוך המקום, שכינוי 'מקום' הוא על המצאת העולם בבחי' גבול ומדת הנבראים, והוא מצד הבחי' שאנו משיגים מעט תכלית בריאתו... ברוך הוא, לשון נסתר, על בחי' הנעלמת מאתנו..." עולת ראייה ב, עמ' רעד-רעה. | 216. שבת פח ב. | 217. בראשית רבה א ד. | 218. עולת ראייה פח ב. | 219. עולת ראייה פח ב. | 220. דברים ט ט. | 221. שמות לב יט. | 222. שם

סדר²²⁴. כמה פעמים הזכרנו את היסוד האמיתי מאוד, וההגיוני מאוד של זוגיות הפרשיות²²⁵. כל הפרשיות של ספר שמות מופיעות זוגות-זוגות²²⁶. רק הזעזוע הנורא שבפרשת 'כי תשא' מפוצץ את הסדר ההרמוני הזה²²⁷. באה הודעה אלוהית: "אָלְכֶם!"²²⁸. מה תגובתו של משה רבנו?²²⁹ - "חָטָא העם הזה חטאה גדלה"²³⁰, אני מודה באשמה. "ועתה אם תשא חטאתם"²³¹ - הרי טוב²³². כאן לשון "אם" אינה משמשת במובן של ספק, אלא במובן ודאי, של "כאשר", כדוגמת "ואם יהיה היבל"²³³. "אם" - האותיות הראשונות של המילים אמת ואמונה. ראשית האמת והאמונה היא: "תשא חטאתם". יש כאן אולטימטום! צדיק גוזר והקדוש-ברוך-הוא מקיים²³⁴. "ואם אין - מחני נא מספרך אשר כתבת"²³⁵. אני מנתק יחסים. ב'אגרות' מובא שספרו של ריבוננו-של-עולם הוא ספר החיים, ספר הנצח, העולם-הבא²³⁶. כאן מתגלה מסירות-הנפש של משה רבנו למען כלל ישראל, הנמשכת מהשייכות הגדולה של משה רבנו, השקול כנגד כל ישראל²³⁷, למען ישראל²³⁸. כתוצאה מכך מופיעה התפיסות אלוהית המגלה לדורות עולם שישראל אורייתא וקודשא-ברוך-הוא חד²³⁹.

31. עזרא עלה מבבל

אחרי כל אלה, מוסרים לנו חז"ל הודעה מרעישה: "ראוי היה עזרא שתניתן תורה על ידו לישראל, אילמלא קדמו משה"²⁴⁰. עזרא הוא מין המשך של משה רבנו. "במשה הוא אומר: 'ומשה עלה אל האלהים'²⁴¹. בעזרא הוא אומר: 'הוא

224. עיין שיחות הרב צבי יהודה, דברים, דברים סדרה א סע' 6, עמ' 21 ובהערות שם. | 225. עיין שם, שם, שם סדרה ב סע' 18, עמ' 40 ובנסמן בהערה 65. | 226. שם, שמות, כי תשא סדרה א סע' 4, 6, עמ' 340-341. | 227. עיין שם, שם עמ' 341. | 228. שמות לב י. | 229. עיין שיחות הרב צבי יהודה, שמות, עמ' 349-350. ויקרא, עמ' 203, 76-75, 62-60. שיחת רבנו ארבעים ושמונה מעלות של קנין תורה ב סע' 68. מס' 23 א את כל האדם סע' 6. | 230. שם שם לא. | 231. שם שם לב. | 232. רש"י שמות לב לב. | 233. במדבר לו ד. | 234. על-פי שבת נט ב. "... האורה האלהית, הקבועה בנפש הצדיק הדבק באור אלהי אמת, תנחה גם היא את חפצי לבבו באותה הדרך המסוימת לחפץ העליון, אשר במאמרו וברוח פיו יעמדו כל עולמי עד. על-כן אין לשער כמה חזקות ומשורגות הן הסבות החזקות הרבות העומדות הן לקיים דבר צדיק יסוד עולם הדבק באלהים חיים" עין איה, שבת ב, פרק ו סע' ו, עמ' 79. | 235. שמות לב לב. | 236. אגרות הראיה ב, עמ' קפט. עיין לעיל סע' 24 עמ' 48. | 237. מכילתא מסכת דשירה פ' א. שם דישמע יתרו פ' א. זוהר ג כי תצא רפב ב. תיקוני זוהר תיקון יט. | 238. עיין שיחות הרב צבי יהודה, שמות, כי תשא סדרה א סע' 17, עמ' 349. | 239. אדיר במרום. נפש החיים ד יא. ועיין זוהר ג אחרי מות ענ א. ועיין שיחות הרב צבי יהודה, דברים, שופטים סדרה ב סע' 4, עמ' 291. | 240. סנהדרין כא ב. ועיין שיחת רבנו עשרה בטבת, לקמן עמ' 226 והלאה. | 241. שמות יט ג.